

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษารูปแบบปฏิบัติงานตามบทบาทของเทศบาล ในการพัฒนาตลาดสดเทศบาลตำบลหนองแสง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดมหาสารคาม ในทัศนะของผู้บริหารเทศบาล ผู้ประกอบการ และผู้ใช้บริการ ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่สามารถใช้ประกอบในการศึกษาค้นคว้าดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท
2. แนวคิดทฤษฎีของการบริหารการพัฒนา
3. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาตลาดสด
4. การปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติมจนถึง (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546
5. บริบทตลาดสดเทศบาลหนองแสง และเทศบาลตำบลหนองแสง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดมหาสารคาม
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. กรอบแนวคิดการศึกษา

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท

1. ความหมายของบทบาท

ได้มีนักวิชาการหลายท่าน ได้ให้ความหมายของคำว่าบทบาท พอสรุปได้ ดังนี้
ภิญโญ สาร (2516 : 283) ให้ความเห็น บทบาทหน้าที่ หมายถึง ความมุ่งหวังที่บุคคลอื่นคาดว่าบุคคลตำแหน่งใด ตำแหน่งหนึ่งควรกระทำหรือแสดงพฤติกรรมอย่างหนึ่งออกมาในสถานการณ์ต่าง ๆ และบทบาทหน้าที่ที่มีอยู่ควบคู่กับตำแหน่งที่บุคคลดำรงอยู่เสมอ

สุชา จันทรเฒ และสุรางค์ จันทรเฒ (2520 : 127) ได้ให้ความหมายบทบาทหน้าที่ว่า บทบาทหน้าที่ซึ่งที่บุคคลในสถานภาพต่างๆ พึงกระทำนั้น คือเมื่อสังคมกำหนดสิทธิและหน้าที่ให้มีศักยภาพได้อย่างไร บุคคลนั้นจะต้องประพฤติหรือปฏิบัติตามที่กำหนดไว้และบทบาท เป็นการกระทำของบุคคลแต่ละคนที่กระทำโดยให้สัมพันธ์กับโครงสร้างทางสังคมหรืออาจจะกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ แนวทางอันบุคคลพึงกระทำเมื่อตนดำรงตำแหน่งนั้น ๆ

อุทัย หิรัญโต (2526 : 197) ได้อธิบายว่าบทบาทของหน้าที่ (Function) หรือพฤติกรรม อันพึงคาดหมาย (Expected behavior) ของบุคคลในแต่ละกลในกลุ่หรือในสังคมหนึ่ง หน้าที่ หรือพฤติกรรมดังกล่าว โดยปกติเป็นสิ่งที่กลุ่มหรือสังคมหรือวัฒนธรรมของกลุ่มหรือสังคม นั้นกำหนดขึ้นฉะนั้น บทบาทจึงเป็นแบบแห่งความประพฤติของบุคคลในสถานที่ซึ่งมีต่อบุคคลอื่นในสถานะอีกอย่างหนึ่งในสังคมเดียวกัน

สุพัตรา สุภาพ (2528 : 31 – 32) ได้ให้ความเห็นว่า บทบาท คือ สิทธิหน้าที่ในการประพฤติปฏิบัติที่บุคคลหนึ่งมีต่อบุคคลอื่นในสังคมตามสถานภาพของตัวเป็นบทบาทของพ่อก็คือ ทำหน้าที่เลี้ยงดูให้เป็นคนดีและรู้จักทำมาหากินและบทบาทของลูกก็คือ เคารพเชื่อฟังพ่อแม่และทำตนเป็นคนดี

สงวนศรี วิรัชชัย (2537 : 155) บทบาท คือ สิทธิหน้าที่ซึ่งปฏิบัติที่บุคคลหนึ่งมีต่อบุคคลอื่น ในสังคมตามสภาพของตนเอง เช่น บทบาทของพ่อต้องทำหน้าที่เลี้ยงและดูแลดูให้เป็นคนดีและรู้จักทำมาหากิน บทบาทลูกก็คือ การเคารพเชื่อฟังพ่อแม่และการทำตัวเป็นคนดี

ปฟานี จิตวิวัฒนา (2523 : 130) บทบาท คือ ได้พิจารณาบทบาทเป็น ความหมายแรกพิจารณาในด้านโครงสร้างของสังคม (Social Structure) บทบาทจะหมายถึง ตำแหน่งทางสังคมที่มีชื่อเรียกต่าง ๆ ซึ่งลักษณะ โดยคุณสมบัติและกิจกรรมของบุคคลที่ครองตำแหน่งนั้น อีกความหมายหนึ่ง เป็นการแสดงบทบาทหรือการกระทำต่อกัน หรือการพบปะสังสรรค์ทางสังคม บทบาทที่จะเป็นผลต่อเนื่องจากการกระทำอย่างมีแบบแผน โดยผ่านการเรียนรู้ก่อนว่า ในสถานภาพใดควรประพฤติปฏิบัติเช่นใด

อรุณ รักธรรม (2523 : 97) กล่าวว่า การทำงานที่มีมาตรฐาน การปฏิบัติที่ดีเพื่อความถูกต้องและมีประสิทธิภาพสมาชิกของกลุ่มหรือสังคมนั้น ๆ จะต้องรู้และเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ไม่ว่าจะป็นหน้าที่ในองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งเป็นการทำงานในลักษณะกลุ่มหรือลักษณะที่มงานนั่นเอง

อานนท์ อาภาภิรมย์ (2546 : 197) มีความหมายว่าโดยปกติสถานภาพและบทบาท เป็นสิ่งควบคู่กันไป แต่อย่างไรก็ดีบทบาท หรือการปฏิบัติหน้าที่ย่อมขึ้นอยู่กับบุคคลที่เข้าดำรงหรือสวมบทบาทตำแหน่ง ๆ เพราะฉะนั้นบทบาทจึงเป็นรูปการ (Aspect) ที่เคลื่อนไหวหรือรูปการทางพฤติกรรมของตำแหน่ง

สรุปได้ว่า บทบาท หมายถึง หน้าที่สิ่งทีบุคคลในสถานภาพต่าง ๆ พึงกระทำ ตามแบบแผนพฤติกรรมของมนุษย์ที่ดำรงอยู่ในสังคม และจะสืบเนื่องเกี่ยวข้องกับบรรทัดฐาน ขนบธรรมเนียมประเพณีอย่างแนบแน่น ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับสิทธิและหน้าที่ตามตำแหน่งทางสังคม ที่สังคมกำหนดไว้ และคาดหวังนั่นเอง

2. ประเภทของบทบาท

ประเภทของบทบาท ได้มีผู้แบ่งประเภทของบทบาทไว้มากมาย ที่สำคัญได้แก่ ทิตยา สุวรรณชญ (2540 : 5) กล่าวว่า บทบาท เป็นลักษณะทางพฤติกรรมที่ถูก กำหนดโดยฐานตำแหน่ง และยังได้แบ่งบทบาทออกเป็น บทบาททางอุดมคติ หรือบทบาทที่ผู้ ดำรงตำแหน่งทางสังคมควรปฏิบัติ “บทบาทที่ปฏิบัติจริง” นี้เป็นผลรวมของบทบาททางอุดมคติ บุคลิกภาพของผู้ดำรงฐานะตำแหน่งอารมณ์ขณะแสดงบทบาทและอุปกรณ์ของผู้ดำรงตำแหน่ง ที่มีอยู่ ปฏิกริยาของผู้ที่เกี่ยวข้องจึงสรุปบทบาททางสังคมไว้ดังนี้คือ

1. มีสถานภาพ (Status) อยู่จริงในสังคมและมีอยู่ก่อนที่ตัวตนจะเข้าครอง
2. มีบทบาทที่ควรจะเป็น (Ought-to-role) ประจําอยู่ในตำแหน่ง
3. วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี (Culture and tradition) ในสังคมนั้นๆ เป็น ส่วนหนึ่งซึ่งสังคมในการกำหนดฐานะตำแหน่งและบทบาทที่ควรจะเป็น
4. การที่คนเราจะทราบถึงฐานะ ตำแหน่งและบทบาทนั้นได้มาจากสังคมกรณีย์ (Socialization) ในสังคมนั้น
5. บทบาทที่ควรจะเป็นนั้น ไม่แน่นอนว่าจะเหมือนพฤติกรรมจริงของคนที่ครอง ฐานะตำแหน่งอื่นๆ เพราะพฤติกรรมจริงนั้นเป็นผลของปฏิกริยาของคนที่ครองฐานะ ตำแหน่ง ที่มี บทบาทที่ควรจะเป็นบุคลิกของตนเองและบุคลิกของผู้อื่นที่เข้ามาร่วมเป็นพฤติกรรมและ เครื่องกระตุ้น (Stimulus) ที่มีอยู่ในเวลาและสถานที่ที่เกิดการติดต่อทางสังคม

Broom, Leonard and Philip (1968 : 35) ได้อธิบายลักษณะของบทบาทไว้ว่า

1. บทบาทที่กำหนดไว้หรือบทบาทตามอุดมคติเป็นบทบาทตามอุดมคติที่กำหนด สติธิและหน้าที่ของตำแหน่งไว้
 2. บทบาทที่ควรกระทำ เป็นบทบาทที่แต่ละบุคคลเชื่อว่าควรจะทำในหน้าที่ ของตำแหน่งนั้นๆ ซึ่งอาจจะไม่ตรงตามบทบาทตามอุดมคติทุกประการและอาจแตกต่างกัน ไป ในแต่ละบุคคลก็ได้
 3. บทบาทที่กระทำจริง เป็นบทบาทที่แต่ละบุคคลได้กระทำไปจริงตามความเชื่อ ความคาดหวัง ตลอดจนความกดดันและ โอกาสที่จะกระทำในแต่ละสังคมในช่วงเวลาหนึ่ง
- จากการประมวลความคิดเห็นของนักวิชาการที่กล่าวข้างต้น พอจะสรุปประเภท ของบทบาทได้ ดังนี้ 1) บทบาทที่ถูกกำหนดเป็นบทบาทที่มีการกำหนดสติธิและหน้าที่ของ ตำแหน่งทางสังคมเอาไว้ 2) บทบาทที่ถูกคาดหวัง เป็นบทบาทที่อยู่ในระดับความคิดส่วน บุคคลหรือเป็นความคาดหวังของสังคมที่ให้บุคคลแสดงบทบาทนั้นๆ รวมทั้งความคาดหวัง

และแสดงความคาดหวังของสังคมด้วยว่าต้องการให้แสดงบทบาทลักษณะใด ต้องเข้าใจ บทบาทและยอมรับบทบาท

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปการปฏิบัติตามบทบาทได้ดังนี้ 1) การปฏิบัติตามความคาดหวังของผู้อื่น 2) การปฏิบัติตามการรับรู้ในบทบาทของตนเอง 3) การปฏิบัติกรยอมรับบทบาทของบุคคลอื่นและ 4) การปฏิบัติบทบาทที่เจ้าของสถานภาพแสดงจริง

4. ทฤษฎีบทบาท (Role Theory)

บทบาท เป็นแนวคิดที่สำคัญในทางสังคมวิทยา และบทบาทก็เป็นหน้าที่หนึ่งในสังคม ซึ่งเกิดขึ้นจากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นหรือเป็นรูปแบบพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมาให้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ในสังคม หรือสถานะใดสถานะหนึ่งในสังคม เพื่อการดำรงอยู่ร่วมกันได้อย่างเหมาะสม (กองวิจัยและประเมินผล กรมพัฒนาชุมชน.

2542 : 42) ซึ่งเป็นการคาดหวังเกี่ยวข้องกับพฤติกรรม (Behavioral Expectation) เมื่อบุคคลต้องเผชิญต่อสิ่งแวดล้อมที่ผ่านเข้ามาในชีวิต ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา สิ่งแวดล้อมเหล่านี้มีผลกระทบและก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกายและจิตใจ ทำให้บุคคลมีการปรับตัว ทั้งที่เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติและที่เกิดจากการเรียนรู้ เพื่อให้คงไว้ซึ่งสถานะสมดุลของชีวิตจะเห็นว่า บทบาทเป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามตำแหน่งหรือสถานภาพของบุคคล ซึ่งเป็นไปตามความคาดหวังของสังคมทั่วไป ถ้าตำแหน่งหรือสถานภาพเปลี่ยนไป บทบาทก็จะเปลี่ยนตามไปด้วย ถ้าบุคคลในสังคมมีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคมมากขึ้นเท่าใด บทบาทก็จะเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น

สงวน สิทธิลิขสิทธิ์ และจิติพิงษ์ ธรรมานุสรณ์ (2522 : 27) ได้แบ่งการแสดงบทบาทออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. บทบาทคาดหวัง (Ideal Role) คือ บทบาทที่แสดงให้เป็นไปตามที่ผู้อื่นคาดหวังไว้

2. บทบาทตามลักษณะการรับรู้ (Perceived Role) คือ บทบาทที่เจ้าของสถานภาพรับรู้เองได้ว่าตนควรจะมีบทบาทและหน้าที่อย่างไรตามกฎหมาย ธรรมเนียมประเพณีหรือการกล่อมเกลாதงสังคมไว้

3. บทบาทที่เป็นจริง (Actual Role) คือบทบาทที่เจ้าของสถานภาพได้แสดงออกมาเองจากที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปประเภทต่าง ๆ ของบทบาทได้ ดังนี้

3.1 บทบาทที่ถูกกำหนดเป็นบทบาทที่มีการกำหนดสิทธิและหน้าที่ของตำแหน่งทางสังคมไว้

สอดคล้องหรือเป็นไปตามความคาดหวังขององค์กร และตามความคาดหวังที่ไม่เป็นทางการ ผู้ร่วมงานถ้าหากบทบาทที่เขาแสดงอยู่ไม่สอดคล้องหรือไม่เป็นไปตามความคาดหวังขององค์กรและความคาดหวังที่ไม่เป็นทางการของผู้ร่วมงานอันใดอันหนึ่งแล้ว เขาก็จะเกิดความรู้สึกขัดแย้งในบทบาทหรือความไม่ชัดเจนในบทบาทขึ้น ก็จะเกิดความเบื่อหน่าย ความไม่พอใจ และเอาออกไปในที่สุด

จากความหมายและแนวคิดดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า บทบาทเป็นแบบแผนเป็นตัวกำหนดการกระทำหรือกำหนดให้แสดงพฤติกรรม ตามสิทธิ อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบ ซึ่งเป็นไปตามสถานภาพทางสังคม และสืบเนื่องเกี่ยวข้องกับบรรทัดฐาน ขนบธรรมเนียม ประเพณีทางสังคมอย่างแนบแน่น ให้มีประสิทธิภาพ บทบาทของเทศบาลมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะบทบาทที่มีอยู่จะได้รับควบคุมกำกับอำนาจตามกฎหมาย หากเทศบาลเข้าใจและรับรู้บทบาทของตนเองได้ จะทำให้สามารถปฏิบัติตน แสดงบทบาทออกมาตามหน้าที่เพื่อสร้างประโยชน์และรักษาผลประโยชน์ให้แก่ท้องถิ่น ก่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าในท้องถิ่นมีการพัฒนาขึ้นได้ ซึ่งเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ที่มีบทบัญญัติให้มีการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นเพื่อให้ท้องถิ่นเข้มแข็ง

แนวคิดการบริหารการพัฒนา

1. ความหมายของการบริหารการพัฒนา

การศึกษาความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการพัฒนา (Development Administration) ได้มีนักวิชาการให้ความหมายและแนวคิดต่าง ๆ ไว้ดังต่อไปนี้
อมร รักษาสัตย์ (2506 : 403 – 404) ให้ความหมายของคำว่าการบริหารการพัฒนา พัฒนบริหารศาสตร์ หรือ รัฐประศาสนศาสตร์ ไว้ว่าหมายถึงการบริหารพัฒนามี 2 ส่วนด้วยกันคือ การบริหารภายในหมายถึง การบริหารงานใด ๆ มีความจำเป็นจะต้องจัดให้มีองค์การที่บริหารงานนั้น ๆ สามารถเป็นกลไก การบริหารงานที่ดีเสียก่อนหรือจำเป็นต้องจัดภายในองค์การให้มีประสิทธิภาพที่สุด ซึ่งทำได้ในลักษณะของการบริหารงานบุคคล งานคลัง งานวางแผน การตัดสินใจ ฯลฯ อันเป็นสาขาย่อยของรัฐประศาสนศาสตร์ที่ดีที่สุด ส่วนการบริหารงานภายนอกครอบคลุมถึงเรื่องต่างๆ ที่หน่วยงานนั้นติดต่อกับปัจจัยภายนอกทั้งหมด ทั้งนี้ด้วยการที่ค้นพบว่า ในการบริหารงานนั้น ไม่ใช่แต่จะมุ่งถึงประสิทธิภาพของการบริหารภายในองค์การอย่างเดียวเพราะองค์การมีหน้าที่ต้องปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนให้ประสบผลสำเร็จ อย่างดีที่สุด ซึ่งหมายถึงว่านอกเหนือไปจากการจัดการภายในที่ดีแล้ว ยังมีหน้าที่รับผิดชอบในการหาช่องทางที่ดีติดต่อกับปัจจัยภายนอกอื่น ๆ ให้ปัจจัยเหล่านั้น มาร่วมมือกับ

องค์การของตนเพื่อช่วยให้งานที่ได้รับมอบหมายสัมฤทธิ์ผล ความสามารถในการเชิงบริหารขององค์การที่จะบริหารปัจจัยภายนอกนี้มีผลเกี่ยวกับความเป็นตายขององค์การส่วนมาก เพราะองค์การบริหารต้องติดต่อกับปัจจัยภายนอกต่าง ๆ ด้วยกันแทบทั้งสิ้น

สวัตต์ สุคนธรังสี (2511 : 268 – 269) มองการบริหารการพัฒนาในลักษณะของสาขาวิชาหรือแนวการศึกษาว่า ประการแรก การบริหารการพัฒนาเป็นวิชาที่ว่าด้วยการบริหารงานในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารและในการดำเนินธุรกิจส่วนบุคคลและมีลักษณะเป็นสหสาขาวิชา ประการที่สอง การบริหารการพัฒนาเป็นวิชาที่ว่าด้วยการศึกษาระบบงานในการบริหารงานให้บรรลุเป้าหมาย และ ประการสุดท้าย การบริหารการพัฒนาหมายถึง การศึกษาด้านการบริหารรัฐกิจ ในแง่ของการประยุกต์ใช้กับประเทศที่เร่งพัฒนา

อุทัย เลหาวิเชียร (2525 : 89) กล่าวว่า การบริหารการพัฒนาหมายถึงกระบวนการของรัฐ หรือหน่วยงานราชการที่จัดตั้งขึ้น เพื่อบริหารงานให้บรรลุเป้าหมายของการพัฒนา และหมายรวมถึงการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนส่งเสริม และการควบคุมตรวจสอบการบริหารของประชาชนด้วย

อาษา เมฆสวรรค์ (2529 : 127 – 131) ให้แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการพัฒนาว่าการบริหารการพัฒนาควรเน้นที่การมุ่งผลสำเร็จตามเป้าหมายของการพัฒนาประเทศการยอมรับให้นักการเมืองและประชาชนเข้ามาส่วนร่วมกับรัฐบาล และข้าราชการในการพัฒนาประเทศ การพยายามหลีกเลี่ยงการใช้อำนาจ การให้ความรู้และ วิชาการเชิงสหสาขาวิชาการแยกงานพัฒนาออกจางานกิจวัตรประจำวัน และการบริหารการพัฒนาควรเน้นที่ความร่วมมือของข้าราชการชั้นผู้ใหญ่และหน่วยงานสำคัญที่เกี่ยวข้อง

ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2531 : 22) กล่าวว่า การบริหารงานพัฒนานั้นถูกสร้างขึ้นเพื่อแยกเป้าหมายของการบริหารเพื่อให้การสนับสนุนและการจัดการ เพื่อการพัฒนาออกจากการบริหารกฎหมายและความเป็นระเบียบเรียบร้อย นอกจากนี้การบริหารเพื่อพัฒนามิใช่จะหมายถึงเฉพาะสมรรถนะในการที่จะเปลี่ยนแปลงเท่านั้น แต่ยังหมายถึงทิศทางของการเปลี่ยนแปลงและเป้าหมายอันสูงสุดของการมีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าอีกด้วย ดังนั้น การบริหารการพัฒนาจึงเกี่ยวข้องกับการบริหารงานทั้งภายในและภายนอก

นพรัฐพล ศรีบุญนาถ (2549 : 52 – 53) ได้สรุปการบริหารการพัฒนาจะต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้ คือ

1. เป็นสาขาวิชาการว่าด้วยการบริหารเพื่อการพัฒนาประเทศหรือการบริหารงานพัฒนาหรือโครงการพัฒนาต่าง ๆ หรือเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาต่าง ๆ

2. เป็นการบริหารชนิดที่แตกต่างจากการบริหารแบบเดิม คือ การบริหารการพัฒนาเป็นการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่ต้องอาศัยแนวคิด เทคนิค วิธีการ หรือกระบวนการขั้นตอนต่าง ๆ ในการจัดการปัญหาการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม โดยมีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาประเทศในทุกด้านดังกล่าว ส่วนการบริหารในรูปแบบเดิมจะมุ่งรักษาสถานภาพเดิมของหน่วยงาน หรือความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองเป็นสำคัญโดยไม่สนใจที่จะบริหารความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ดังกล่าว

3. เป็นการบริหารที่ให้ความสำคัญกับการบริหารทั้งภายใน และภายนอกหน่วยงาน หรือองค์การ

4. เป็นการบริหารที่มีเป้าหมายอยู่ที่การพัฒนาประเทศในทุกด้าน โดยอาศัยการพัฒนากระบวนการบริหาร หรือการพัฒนาการบริหารเพื่อเพิ่มพูนสมรรถนะของระบบองค์การการบริหารให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว ได้อีกนัยหนึ่งว่า การบริหารการพัฒนาคือการสร้างความเข้มแข็งของสมรรถนะทางการบริหาร หรือการพัฒนาการบริหารนั่นเอง

5. เป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างมีแผน หรือการกำหนดทิศทางของการเปลี่ยนแปลง

6. เป็นการบริหารที่เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การพัฒนาประเทศบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

7. เป็นการบริหารหรือดำเนินการตามนโยบาย แผนงาน หรือ โครงการต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้น กล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า การบริหารพัฒนานี้ก็คือ การนำนโยบายว่าด้วยการพัฒนาประเทศมาปฏิบัติให้บรรลุตามที่ต้องการนั่นเอง

8. เป็นการบริหารเพื่อการพัฒนา หรือการเปลี่ยนแปลงขององค์การภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชน

9. เป็นการบริหารที่มุ่งตอบสนองความต้องการของประชาชนที่เปลี่ยนแปลงตามการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของประเทศ

10. เป็นการบริหารที่อาศัยแนวความคิดและทฤษฎีว่าด้วยการพัฒนา การพัฒนาประเทศ การพัฒนาการบริหาร การพัฒนาองค์การซึ่งเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง กระบวนการ และพฤติกรรมขององค์การหรือหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ เป็นการบริหารหรือจัดการที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีองค์การและการบริหาร

จากความหมายและแนวคิดดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าการบริหารการพัฒนา เป็นแนวทางหรือกระบวนการหนึ่งของการบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐที่นำมาใช้ในการบริหารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมพัฒนารวมทั้งการพัฒนาหรือปรับปรุงการบริหาร

ภายในของหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ กระบวนการ และบุคคล โดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อมด้วย ทั้งนี้ มีจุดหมายปลายทางเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของประเทศชาติและประชาชนไปในทิศทางที่ดีขึ้น

2. ความสำคัญของการบริหารการพัฒนา

ในทุกประเทศจำเป็นต้องมีการบริหารราชการหรือการบริหารภาครัฐ และเป็นธรรมดาที่การบริหารภาครัฐย่อมมีได้หลายวิธีการหรือหลายแนวทาง เช่น การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี การบริหารแบบยั่งยืน และการบริหารการพัฒนา เป็นต้น

ความสำคัญของการบริหารพัฒนานั้น ไม่เพียง (1) เป็นวิธีการหรือแนวทางหนึ่งของการบริหารภาครัฐซึ่งหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐนำมาใช้เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกและให้บริการประชาชนเท่านั้น แต่การบริหารพัฒนายังมีความสำคัญในลักษณะที่มีส่วนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารราชการให้ (2) เป็นระบบ (3) เป็นวิชาการ (4) มีทิศทางที่ชัดเจน (5) มีความครอบคลุมครบถ้วนทั้งการบริหารเพื่อการพัฒนาและการพัฒนาการบริหารเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนส่วนรวม ตลอดจน (6) ช่วยเพิ่มความมั่นใจแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติราชการอีกด้วย ความสำคัญของการบริหารพัฒนาดังกล่าวนี้ (เหตุ) จะมีส่วนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารราชการของหน่วยงานของรัฐ และ/หรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐ (ผล) และในที่สุด จะมีส่วนทำให้ประเทศชาติเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคง และประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (ผลกระทบ) หรือ อาจกล่าวได้ว่า การบริหารการพัฒนา เป็น มรรควิธี ที่นำไปสู่ จุดหมายปลายทางซึ่งแบ่งเป็นจุดหมายปลายทางเบื้องต้นและจุดหมายปลายทางสูงสุด

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาตลาดสด

1. ความเป็นมา

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2551 : ไม่มีเลขหน้า) อธิบายไว้ว่า ตามนโยบายของรัฐบาลที่จะพัฒนาคนและสังคมให้มีคุณภาพ ซึ่งเป็นเป้าหมายของการพัฒนา คือการทำให้คนมีความสุขซึ่งจะต้องประกอบด้วยมีความสุขแข็งแรง ครอบครัวยุติธรรม มีสภาพแวดล้อมที่ดี มีสังคมที่สันติ และมีความเอื้ออาทรต่อกัน จึงถือเป็นนโยบายสำคัญที่จะต้องพัฒนาคนและสังคมให้มีคุณภาพ รวมถึงเป็นการอนุรักษ์ส่งเสริมทุนทางสังคมที่เข้มแข็งของประเทศไทย ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญที่จะทำให้เศรษฐกิจของประเทศไทย มีความมั่นคง และยั่งยืน กระทรวงมหาดไทย จึงได้ให้ความสำคัญกับนโยบายด้านการส่งเสริมสุขภาพ และสิ่งหนึ่งที่จะนำไปสู่การมีสุขภาพที่ดีนั้น คือการได้บริโภคอาหารที่ถูกสุขอนามัย และแหล่งที่มาของอาหารที่สำคัญคือ ตลาดสด ซึ่งเป็นศูนย์กลางของการซื้อขายสินค้าเพื่อการอุปโภคบริโภคต่าง ๆ ตลาดสดจึง

เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญในการดำรงชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น ปัจจุบันนี้มีตลาดสดในเขตพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งอยู่ภายในสังกัดกระทรวงมหาดไทย เป็นจำนวนมาก จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการพัฒนาปรับปรุงตลาดสดในสังกัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีมาตรฐานและถูกสุขลักษณะเพื่อสุขภาพอนามัยที่ดีของประชาชนในท้องถิ่น

กระทรวงมหาดไทย โดยกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จึงร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดแนวทางการพัฒนาปรับปรุงตลาดสดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดเกณฑ์มาตรฐานเบื้องต้น รวมทั้งหมวดไว้ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขลักษณะทั่วไป ด้านการจัดการสุขาภิบาลและสิ่งแวดล้อม ด้านความปลอดภัยทางอาหารและ การคุ้มครองผู้บริโภค และด้านการมีส่วนร่วมของผู้ค้าและผู้ซื้อ โดยจะมีการมอบเงินรางวัล โล่ และประกาศนียบัตรให้แก่ผู้ประกอบการตลาดสดที่มีผลงานดีเด่น และเพื่อให้มีการพัฒนาปรับปรุงตลาด เป็นไปอย่างจริงจังและต่อเนื่อง รวมทั้งเป็นการยกย่องเชิดชูเกียรติและจงใจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดำเนินการด้านตลาดสดของตนในการที่จะพัฒนาปรับปรุงตลาดสดของตนให้มีมาตรฐานและถูกสุขลักษณะดียิ่ง ๆ ขึ้นไป

ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 4 ให้นำความหมายของตลาดสดหมายถึง สถานที่ซึ่งปกติจัดไว้ให้ผู้ค้าใช้เป็นที่ชุมนุมจำหน่ายสินค้าประเภทสัตว์ เนื้อสัตว์ ผักผลไม้ หรืออาหารอันมีสภาพเป็นของสด ประกอบหรือปรุงแล้ว หรือของเสีงง่าย ทั้งนี้ไม่ว่าจะมีการจำหน่ายสินค้าประเภทอื่นด้วยหรือไม่ก็ตาม และหมายความรวมถึงบริเวณซึ่งจัดไว้ให้ผู้ค้าใช้เป็นที่ชุมนุมเพื่อจำหน่ายสินค้าประเภทดังกล่าวเป็นประจำหรือเป็นครั้งคราวหรือตามวันที่กำหนด

2. ลักษณะของตลาดสด

กฎกระทรวง ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2542) ออกตามความในพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 หมวด 2 ลักษณะของตลาด ได้แบ่งประเภทของตลาด ไว้ดังนี้

2.1 ลักษณะตลาดสดประเภทที่ 1 ได้แก่ ตลาดที่มีโครงสร้างอาคารและดำเนินการเป็นประจำ หรืออย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง โดยมีส่วนประกอบของสถานที่และสิ่งปลูกสร้างสำหรับขายของที่ขนถ่าย สินค้า ส้วม และที่ถ่ายปัสสาวะ ที่รวบรวมมูลฝอย และที่จอดรถ อาคารสิ่งปลูกสร้างสำหรับผู้ขายของ ต้องมีและเป็นไปตามหลักเกณฑ์และสุขลักษณะดังต่อไปนี้

2.1.1 มีถนนรอบอาคารตลาดกว้างไม่น้อยกว่า 4 เมตร และมีทางเข้าออกบริเวณตลาดกว้างไม่น้อยกว่า 4 เมตร อย่างน้อยหนึ่งทาง

- 2.1.2 ตัวอาคาร ทำด้วยวัสดุถาวร มั่นคง แข็งแรง
- 2.1.3 หลังคาสร้างด้วยวัสดุทนไฟ และแข็งแรงทนทาน ความสูง ของหลังคามีความเหมาะสมกับการระบายอากาศของตลาดนั้น
- 2.1.4 พื้นทำด้วยวัสดุถาวร แข็งแรง เรียบ ทำความสะอาดง่ายและไม่มีน้ำขัง
- 2.1.5 ฝาผนังทำด้วยวัสดุถาวร แข็งแรง เรียบ ทำความสะอาดง่าย ประตูมีความกว้างไม่น้อยกว่า 2 เมตร และสามารถป้องกันสัตว์ต่าง ๆ เข้าไปพุนพ่วนในตลาดสด
- 2.1.6 ทางเดินภายในอาคารสำหรับผู้ซื้อ มีความกว้างไม่น้อยกว่า 2 เมตร
- 2.1.7 มีการระบายอากาศภายในตลาดเพียงพอ ไม่ให้เกิดกลิ่นเหม็นอับ
- 2.1.8 ความเข้มของแสงสว่างในอาคารตลาดไม่น้อยกว่า 100 ลักซ์ เว้นแต่ที่แผงขายสินค้า หรือเชิงจำหน่ายเนื้อสัตว์ ต้องมีความเข้มของแสงสว่างไม่น้อยกว่า 200 ลักซ์ ทั้งนี้ต้องไม่ใช่แสงหรือวัสดุอื่นที่ทำให้สีของสินค้าเปลี่ยนแปลงไปจากธรรมชาติ
- 2.1.9 แผงขายสินค้าเป็นแบบปิดทึบ ทำด้วยวัสดุถาวรเรียบ มีความลาดเอียงและทำความสะอาดง่าย มีพื้นแผงไม่น้อยกว่า 2 ตารางเมตร สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 60 เซนติเมตร และมีทางเข้าแผงของกว้างไม่น้อยกว่า 70 เมตร มีที่นั่นสำหรับผู้ขายของได้ โดยเฉพาะอย่างเหมาะสม แยกต่างหากจากแผงและสะดวกต่อการเข้าออก
- 2.1.10 จัดให้มีน้ำประปาอย่างเพียงพอ สำหรับล้างสินค้าหรือล้างมือ โดยระบบท่อ สำหรับแผงขายอาหารสด ต้องมีก๊อกไม่น้อยกว่า 1 ก๊อกน้ำต่อ 2 แผง และมีการ วางท่อในลักษณะที่ปลอดภัย ไม่เกิดการปนเปื้อนจากน้ำโสโครก ไม่ติดหรือทับกับท่ออุจจาระและต้องทำให้มีที่เก็บสำรองน้ำให้มีปริมาณเพียงพอและสะดวกต่อการใช้
- 2.1.11 มีทางระบายน้ำทำด้วยวัสดุถาวร เรียบ ทางระบายน้ำภายในตลาดต้องเป็นแบบเปิด ส่วนทางระบายน้ำรอบตลาดต้องเป็นแบบรูปตัวยู และมีตระแกรงปิดที่สามารถเปิดทำความสะอาดได้ง่าย มีความลาดเอียง ระบายน้ำได้สะดวก มีบ่อดักมูลฝอย บ่อดักไขมันและระบบบำบัดน้ำเสีย โดยน้ำทิ้งต้องได้มาตรฐานน้ำทิ้งตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารเว้นแต่จะได้จัดส่งน้ำเสียไปบำบัด ในระบบบำบัดน้ำเสียรวมของราชการท้องถิ่น โดยได้เสียค่าบริการตามอัตราของราชการส่วนท้องถิ่นนั้น
- 2.1.12 ต้องจัดให้มีเครื่องดับเพลิงไว้ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารติดตั้งไว้ในบริเวณที่เห็นได้ง่าย ความใน 4.2.1 มิให้ใช้บังคับกับตลาดที่จัดตั้งขึ้นก่อนวันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ แต่ให้ปรับปรุงตามที่พนักงานท้องถิ่นกำหนด
- 2.2 ลักษณะตลาดสดประเภทที่ 2 ได้แก่ ตลาดที่ไม่มีโครงสร้างอาคารและดำเนินการชั่วคราว หรือเป็นครั้งคราว หรือตามวันที่กำหนด และให้มีบริเวณที่จัดไว้สำหรับผู้ขายของ

ส้วมและที่ถ่ายปัสสาวะ และที่รวบรวมมูลฝอย

2.3 ลักษณะ ตลาดสดประเภทที่ 3 ได้แก่ ตลาดที่ไม่มีโครงสร้างอาคารและดำเนินกิจการชั่วคราว หรือเป็นครั้งคราว หรือตามวันที่กำหนด และให้มีบริเวณที่จัดไว้สำหรับผู้ขายของ ส้วมและที่ถ่ายปัสสาวะ และที่รวบรวมมูลฝอย (มีลักษณะตามที่กำหนดไว้ในส่วนที่ 3 ในกฎกระทรวง ฉบับที่ 4 พ.ศ.2542 ออกตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535)

3. หลักเกณฑ์การประกวด

เป็นการประเมินตลาดสดประเภทที่ 1 ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง

4. เกณฑ์มาตรฐานเพื่อใช้ในการประเมินคัดเลือกตลาดดีมีมาตรฐาน

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (2551 : ไม่มีเลขหน้า) ได้กำหนดเกณฑ์ตัวชี้วัดตลาดดีมีมาตรฐานไว้ดังนี้

4.1 ด้านสุขลักษณะทั่วไป

4.1.1 โครงสร้างและหลังคาตลาดสร้างด้วยวัสดุทนไฟแข็งแรงทนทานและมีความเหมาะสม พื้นและฝาผนังทำ ด้วยวัสดุฉนวนแข็งแรง เรียบ ทำความสะอาดง่าย

4.1.2 ภายในตลาดมีแสงสว่างและการระบายอากาศอย่างพอเพียง

4.1.3 มีน้ำประปาที่สะอาดไว้บริการอย่างพอเพียง สำหรับแผงขายอาหารสด ต้องมีก๊อกน้ำไม่น้อยกว่า 1 ก๊อกน้ำต่อ 2 แผง และต้องจัดให้มีที่เก็บสำรองน้ำให้มีปริมาณเพียงพอและสะดวกต่อการใช้งาน

4.1.4 มีน้ำสะอาดไว้บริการ

4.1.5 มีการจัดเก็บสินค้า สิ่งของ วัสดุอุปกรณ์เป็นระเบียบเรียบร้อยไม่ให้เกะกะ รกรุงรัง หรือกีดขวางทางเดิน

4.1.6 มีทางเดินภายในตลาด มีความกว้างไม่น้อยกว่า 2 เมตร

4.1.7 วัสดุอุปกรณ์ระบบไฟฟ้าอยู่ในสภาพดีใช้งานได้และเป็นระเบียบเรียบร้อยและต้องจัดให้มีเครื่องมือดับเพลิงตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร โดยติดตั้งไว้ในบริเวณที่เห็นได้ง่าย

4.2 ด้านการจัดการสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม

4.2.1 มีที่รองรับมูลฝอยสาธารณะ และมีฝาปิดมิดชิดอยู่ในสภาพดีเพียงพอและทำความสะอาดเป็นประจำ

4.2.2 ไม่พบขยะมูลฝอยตกหล่นบนพื้นตลาด บริเวณแผงระบายน้ำ ทางเดินถนน ที่ตั้งที่รองรับมูลฝอยสาธารณะ และที่ตั้งที่พักรวมขยะมูลฝอย

4.2.3 ตลาดและบริเวณโดยรอบ ไม่มีน้ำขังเฉอะแฉะ

- 4.2.4 รางระบายน้ำเสียเป็นชนิดรางเปิด และมีฝาปิดหรือตะแกรงเหล็กปิด
สำหรับรางระบายน้ำรอบตลาดสามารถเปิดทำความสะอาดได้ง่าย
- 4.2.5 รางระบายน้ำเสียสามารถระบายน้ำได้ดี ไม่มีน้ำขัง ไม่อุดตัน
- 4.2.6 ห้องส้วมแยกเพศ ชาย - หญิง ออกจากกันเป็นสัดส่วน
- 4.2.7 ภายในห้องส้วมสะอาด พื้นห้องแห้ง ไม่มีกลิ่นเหม็น และมีการระบาย
อากาศดี
- 4.2.8 อุปกรณ์ภายในห้องส้วมสภาพดีใช้งานได้
- 4.2.9 จัดให้มีการทำความสะอาดห้องส้วม และระบบการตรวจตราเป็นประจำ
- 4.2.10 ระบบเก็บกักอุจจาระถูกสุขลักษณะ ไม่ชำรุด และท่อมีระบายอากาศ
- 4.2.11 มีผู้ดูแลรับผิดชอบในการรักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย
และความปลอดภัยของตลาด
- 4.2.12 มีการทำความสะอาดตลาดเป็นประจำ
- 4.2.13 ให้มีการล้างตลาดตามหลักการสุขาภิบาลอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง
- 4.2.14 มีการจัดการควบคุมการป้องกันสัตว์และแมลงพาหนะนำโรคไม่ให้
รบกวน และก่อความรำคาญ
- 4.2.15 มีบ่อกักไขมัน และระบบบำบัดน้ำเสีย
- 4.3 ด้านความปลอดภัยอาหารและการคุ้มครองผู้บริโภค
- 4.3.1 จัดให้มีตราซึ่งที่ได้มาตรฐานเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้ซื้อ
- 4.3.2 สินค้าประเภทอาหารและเครื่องใช้ที่เกี่ยวกับอาหารจะต้องวางสูงจากพื้น
ไม่น้อยกว่า 60 เซนติเมตร
- 4.3.3 ได้มีป้ายติดราคาตามที่กฎหมายกำหนดและมองเห็นชัดเจนและเป็น
ปัจจุบัน
- 4.3.4 จัดให้มีสถานที่จัดบอร์ดให้ความรู้แก่ผู้บริโภคในเรื่องที่เกี่ยวกับอาหาร
ปลอดภัย โภชนาการ และสุขลักษณะตลาด
- 4.3.5 จัดให้มีจุดทดสอบสารปนเปื้อนที่เป็นอันตรายและมีป้ายบอกชัดเจน
- 4.4 ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ค้าและผู้ซื้อ
- ผู้ค้าแต่งกายสะอาดเรียบร้อย และใช้วาจาสุภาพ
- มีระบบการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ซื้อ
- ได้มีการสำรวจความคิดเห็นจากผู้ค้า เพื่อมาปรับปรุงตลาด

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้นำเกณฑ์ดังกล่าวบางข้อ ที่สอดคล้องกับการวัดระดับ การปฏิบัติงานตามบทบาทของเทศบาล ในการพัฒนาตลาดสดเทศบาลตำบลหนองแสง อำเภอ วาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม มาปรับใช้เป็นกรอบแนวคิดและเป็นข้อคำถามในเครื่องมือที่ใช้ ในการศึกษาค้นคว้า

การปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไข เพิ่มเติมจนถึง (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546

1. ความเป็นมาของเทศบาล

การปกครองท้องถิ่น โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง รูปแบบเทศบาล เริ่มต้นมาตั้งแต่รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยได้ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้นำวิธีการปกครองท้องระบบเทศบาลแต่บางส่วนมาใช้ในรูป สุขาภิบาลก่อน โดยมุ่งหวังให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนในท้องถิ่น สุขาภิบาลที่จัดตั้งขึ้นเป็น แห่งแรก คือ สุขาภิบาลกรุงเทพฯ ซึ่งตั้งขึ้นเมื่อ ร.ศ. 116 โดยให้มีหน้าที่ 4 ประการ คือ ทำลาย ขยะมูลฝอย การจัดเก็บที่ถ่ายอุจจาระปัสสาวะของประชาชนทั่วไป จัดการห้ามต่อไปในภาย หน้าที่มาให้ปลูกสร้างหรือซ่อมโรงเรียนที่จะเป็นเหตุให้เกิดโรคได้ ขนย้ายสิ่งโสโครกและ รำคาญของมหาชน ไปให้พ้นเสีย แต่การสุขาภิบาลในยุคนี้ราษฎรไม่มีส่วนเข้ามาดำเนินงานเอง เพราะผู้บริหารงานสุขาภิบาลกรุงเทพฯ เป็นข้าราชการประจำคือ เป็นเสนาบดีกระทรวง นครบาล สุขาภิบาลไทยเริ่มแรกจึงไม่มีลักษณะเป็นเทศบาล แต่ก็นับได้ว่าเป็นตัวอย่างในการที่ จะมอบอำนาจหน้าที่ให้แก่ท้องถิ่นเป็นลำดับไป (ทวี พันธุวาสิฎฐ์. 2539 : 161)

อย่างไรก็ดีการจัดตั้งสุขาภิบาลเพื่อกระจายอำนาจให้ประชาชนปกครองตนเองใน ครั้งนั้นยังไม่บังเกิดผลเป็นที่พอใจ รัฐบาลในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ รัฐบาลได้พยายาม หาทางที่จะจัดการปกครองท้องถิ่นให้ได้ผลเป็นที่พอใจมากกว่านั้น จึงได้ตั้งคณะกรรมการขึ้น คณะหนึ่ง เมื่อ พ.ศ. 2470 ให้ไปดูการเทศบาลในต่างประเทศ มีนาย อาร์เธรค ซึ่งเป็นที่ปรึกษา กระทรวงเกษตราชณะนั้นเป็นประธาน ไปดูการเทศบาลประเทศใกล้เคียง เช่น สิงคโปร์ ฮ่องกง และฟิลิปปินส์ และเลยไปดูการเทศบาลของคณะกรรมการชุดนี้ก่อให้เกิดความคิดใน การจัดรูปแบบการปกครองระบบเทศบาลขึ้นแก่รัฐบาลสมัยนั้น ทั้งนี้ โดยพิจารณาจากรายงาน การปรับปรุงสุขาภิบาลที่นาย อาร์เธรค เสนอรัฐบาล ซึ่งมีสาระสำคัญว่า "การเป็นเทศบาลนั้น ทำง่าย เพราะราษฎรต้องการความก้าวหน้าอยู่แล้ว"

หลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองประเทศเมื่อ พ.ศ. 2475 แล้ว รัฐบาลของ ผู้ก่อการยังมองเห็นความสำคัญของการกระจายอำนาจทางการปกครองให้แก่ท้องถิ่นมากขึ้น

ดังนั้น ในการตรากฎหมายจัดระเบียบราชการแผ่นดิน จึงได้บัญญัติให้มีราชการบริหารส่วนท้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารราชการแผ่นดินด้วย กล่าวคือตามพระราชบัญญัติระเบียบราชการบริหารแห่งราชอาณาจักรสยาม พ.ศ. 2476 ได้กำหนดให้จัดระเบียบราชการบริหารแผ่นดินออกเป็นบริหารราชการส่วนกลาง ราชการบริหารส่วนภูมิภาคและราชการบริหารส่วนท้องถิ่นรูปการปกครองส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้แก่ เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง เทศบาลนคร (นครบาล) และสหเทศบาล ในการจัดตั้งระเบียบและการปกครองเทศบาลรูปต่าง ๆ เหล่านี้ใช้พระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 เป็นหลักการ (ทวี พันธุวาสิฎฐ์. 2539 : 165)

การจัดการปกครองท้องถิ่นระบบเทศบาล ได้เริ่มขึ้นอย่างแท้จริงเมื่อได้ประกาศให้พระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้แก้ไขรูปการจัดระเบียบราชการบริหารของประเทศไทยในสาระสำคัญ และได้ตราขึ้นภายหลังที่ประเทศได้เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นระบอบประชาธิปไตย โดยกฎหมายฉบับนี้เจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการปกครองท้องถิ่นได้รับเลือกตั้งจากราษฎร นับได้ว่าเป็นการปกครองที่ถูกต้องด้วยอุดมคติของประชาธิปไตยที่ว่าเป็นการปกครองของประชาชนและเพื่อประชาชน ประชาชนเป็นทั้งผู้บริหารและผู้ควบคุมการบริหารเพื่อประโยชน์แก่ประชาชนในท้องถิ่นนั่นเอง

เหตุผลหรือวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเทศบาลขึ้นนั้นเป็นเหตุผลทางการเมืองมากกว่าทางการเมืองการปกครอง คือ ต้องการให้การปกครองระบบเทศบาลเป็นบันไดขั้นต้นเพื่อฝึกฝนให้ประชาชนคุ้นเคยและเข้าใจการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภาตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล กำหนดรูปการปกครองในลักษณะที่จำลองมาจากรูปแบบปกครองประเทศ ด้วยวิธีจัดให้มีองค์กรปกครองอย่างระบอบรัฐสภาควบคุม กล่าวคือ มีสภาเทศบาลอันเป็นองค์การปรึกษาและมีคณะมนตรีเป็นองค์การบริหาร ซึ่งรับผิดชอบและอยู่ในความควบคุมของสภาเทศบาล

นอกจากวัตถุประสงค์ดังกล่าวแล้ว ยังมีเหตุผลทางการเมืองการปกครองด้วย คือ ก่อตั้งเทศบาลขึ้นเพื่อเป็นสถาบันท้องถิ่น ที่นำนโยบายระดับชาติไปสู่ประชาชนในระดับท้องถิ่น และมีหน้าที่รับผิดชอบดำเนินบริการสาธารณะตามที่รัฐบาลมอบหมายได้จัดทำ และจัดบริการสาธารณะที่เห็นว่าสมควรจะจัดทำหรือสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้น เทศบาลที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 เมื่อ พ.ศ. 2478 มีจำนวนทั้งสิ้น 44 แห่ง เป็นสุขาภิบาลแต่เดิมได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาล 33 แห่ง และเป็นท้องถิ่นที่จัดตั้งเป็นเทศบาลขึ้นใหม่ 11 แห่ง (ทวี พันธุวาสิฎฐ์. 2539 : 164 - 165)

2.2.5 พนักงานเทศบาล พนักงานเทศบาลเป็นเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นของเทศบาล ที่ปฏิบัติงานประจำสำนักงาน หรือนอกสำนักงานเป็นผู้นำนโยบายของนายกเทศมนตรีไปปฏิบัติ โดยมีปลัดเทศบาลเป็นผู้รับผิดชอบในการกำกับดูแลการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาล ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการกำหนดส่วนราชการของเทศบาล พ.ศ. 2542 แบ่งออกเป็น 12 หน่วยงาน ดังนี้

- 1) สำนักปลัดเทศบาล มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎระเบียบแบบแผน และนโยบายของเทศบาล ทั้งมีหน้าที่เป็นเลขานุการสภาเทศบาลเกี่ยวกับงานสารบรรณ งานธุรการ งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย งานการเจ้าหน้าที่ งานทะเบียนราษฎร ตลอดจนงานอื่นๆ ที่มีได้กำหนดไว้เป็นงานของหน่วยงานได้ โดยเฉพาะ
- 2) สำนักงานการคลัง/ กองคลัง หรือฝ่ายคลัง มีหน้าที่เกี่ยวกับการเงิน และการบัญชีการจัดเก็บภาษีต่าง ๆ ตลอดจนการควบคุมดูแลพัสดุ และทรัพย์สินของเทศบาล ประกอบด้วย งานการเงินและบัญชี งานพัฒนารายได้ งานผลประโยชน์ งานเร่งรัดรายได้ งานแผนที่ภาษี งานทะเบียนทรัพย์สิน งานบริการข้อมูลแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน
- 3) กองหรือฝ่ายสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม มีหน้าที่แนะนำช่วยเหลือ ด้านการเจ็บป่วยของประชาชน การป้องกันการระงับโรคติดต่อ การสุขาภิบาลและรักษาความสะอาด งานสัตว์แพทย์ ตลาดสาธารณะ ตลอดจนการควบคุมการประกอบอาชีพที่เกี่ยวกับสุขภาพอนามัยของประชาชน
- 4) สำนักงานช่าง / กองช่าง หรือฝ่ายช่าง มีหน้าที่เกี่ยวกับการควบคุมก่อสร้างอาคารเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง งานไฟฟ้าสาธารณะ งานสถาปัตยกรรม และผังเมือง งานสำรวจแบบแผน งานบำรุงรักษาทางบก ทางระบายน้ำสวนสาธารณะ ตลอดจนงานสาธารณูปโภค
- 5) สำนักงานศึกษา / กองการศึกษา หรือฝ่ายการศึกษา มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ในด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชาชน งานด้านการสอน การนิเทศ การศึกษา งานการศึกษานอกโรงเรียน และงานกิจกรรมเด็กและเยาวชน
- 6) กอง / หรือฝ่ายวิชาการและแผนงาน มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับงานวิชาการ และการวางแผนพัฒนาเทศบาล ประกอบด้วย งานวิเคราะห์นโยบายและแผนงานวิจัยและประเมินผลงานนิติกร การจัดทำงบประมาณและงานประชาสัมพันธ์
- 7) กองหรือฝ่ายสวัสดิการสังคม มีหน้าที่ควบคุมดูแล และรับผิดชอบการปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานสังคมสงเคราะห์ งานสวัสดิการเด็ก และเยาวชน และงานพัฒนาชุมชน

8) กองหรือฝ่ายช่างมีหน้าที่กำจัดขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูลพร้อมบำบัดน้ำเสีย ประกอบด้วย งานกำจัดขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูล งานเครื่องกลและซ่อมบำรุง งานก่อสร้าง งานโรงงานกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล งานควบคุมและการตรวจสอบการบำบัดน้ำเสีย งานแบบแผน งานบำรุงรักษาและซ่อมแซม และงานวิเคราะห์คุณภาพน้ำ

9) กองหรือฝ่ายการแพทย์มีหน้าที่เกี่ยวกับงานรักษาพยาบาลประชาชน ประกอบไปด้วย ฝ่ายบริการการแพทย์ ฝ่ายการพยาบาล และศูนย์บริการสาธารณสุข (กองหรือฝ่ายการแพทย์จะจัดตั้งขึ้นเฉพาะเทศบาลนคร ซึ่งมีรายได้เพียงพอสำหรับการจัดสร้างโรงพยาบาล และการบริหารงาน)

10) กองหรือฝ่ายการประปา มีหน้าที่เกี่ยวกับงานผลิตน้ำประปา งานวางประปา ท่อประปา งานจำหน่ายน้ำประปาให้ประชาชน งานจัดเก็บรายได้การประปา

11) หน่วยงานตรวจสอบภายใน มีหน้าที่ตรวจสอบและกลั่นกรองให้ความเห็นชอบและข้อเสนอแนะแก่ปลัดเทศบาล เกี่ยวกับงานการเงินและควบคุมตรวจสอบด้านอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

12) หน่วยงานแขวง มีหน้าที่ให้บริการประชาชนเกี่ยวกับงานทะเบียน งานป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย การศึกษา การสวัสดิการสังคม สาธารณสุข การช่าง การประชา แขวงเป็นหน่วยงานย่อยที่จำลองรูปแบบเทศบาล เพื่อรองรับความเจริญเติบโตของเมือง และเพื่อเป็นการบริการประชาชนให้ทั่วถึง ซึ่งจะสามารถจัดตั้งแขวงได้ในกรณีที่เป็นเทศบาลขนาดใหญ่มีพื้นที่ไม่ต่ำกว่า 20 ตารางกิโลเมตร ประชากรไม่ต่ำกว่า 100,000 คน มีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุน 60 ล้านบาทขึ้นไป

3. อำนาจหน้าที่เทศบาล

3.1 เทศบาลมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้

3.1.1 รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน โดยจัดให้มีหน่วยงานการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งหน่วยงานมีสิ่งอำนวยความสะดวกในการป้องกันภัย ดังนี้

3.1.2 ให้มีและบำรุงทางบกและทางน้ำ โดยถนนในเขตเทศบาล มีทั้งหมด 46 สาย มีแหล่งน้ำในเขตเทศบาล จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ 1) หนองแสง 2) หนองคู 3) หนองแคน 4) หนองชำแฮด และ 5) อ่างเก็บน้ำห้วยจอกขวาง

3.1.3 รักษาความสะอาดของถนน หรือทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล รวมถึงมีการวางท่อระบายน้ำ 19 จุด

3.1.4 ให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง

3.1.5 ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม

- 3.1.6 ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
- 3.1.7 บำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
- 3.1.8 ให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา การประปาที่อยู่ในความรับผิดชอบของการประปาส่วนภูมิภาค ในเขตเทศบาลมีผู้ใช้ทั้งหมด จำนวน 1,327 หลังคา
- 3.1.9 ให้มีโรงฆ่าสัตว์ ในเขตเทศบาลจำนวน 1 แห่ง
- 3.1.10 ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์และรักษาคนเจ็บไข้
- 3.1.11 ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ จำนวน 27 จุด
- 3.1.12 ให้มีและบำรุงสวนสาธารณะ
- 3.1.13 ให้มีและบำรุงการไฟฟ้า หรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- 3.1.14 ให้มีการดำเนินกิจการโรงรับจำนำหรือสถานสินเชื่อท้องถิ่น
- ประกอบด้วยธนาคาร 3 แห่ง
- 3.1.15 ให้มีและบำรุงการสงเคราะห์มารดาและเด็ก
- 3.1.16 กิจการอื่นซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณสุข มีคลินิกเอกชน 10 แห่ง
- 3.1.17 การควบคุมสุขลักษณะและอนามัยในร้านจำหน่ายอาหาร
- 3.1.18 จัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและการปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม
- 3.1.19 จัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้ามและที่จอดรถ
- 3.1.20 การวางผังเมืองและการควบคุมการก่อสร้างอาคาร
- 3.1.21 การส่งเสริมกิจการการท่องเที่ยว ส่งเสริมการจัดงานออนซอนกลองยาวชาววาปี ของดีพื้นบ้าน ร่วมกับอำเภอวาปีปทุมและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- 3.1.22 หน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของเทศบาล
- 3.2 เทศบาลอาจจัดทำกิจการใด ๆ ในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้
- 3.2.1 ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม มีตลาดสด จำนวน 2 แห่ง
- 3.2.2 ให้มีสุสานและฌาปนสถาน
- 3.2.3 บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร
- 3.2.4 ให้มีและบำรุงการสงเคราะห์มารดาและเด็ก
- 3.2.5 ให้มีและบำรุงโรงพยาบาล มีโรงพยาบาล จำนวน 1 แห่ง
- 3.2.6 ให้มีการสาธารณสุข
- 3.2.7 จัดทำกิจการซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณสุข มีคลินิกเอกชน จำนวน 10

3.2.8 จัดตั้งและบำรุงโรงเรียนอาชีวศึกษา

3.2.9 ให้มีและบำรุงสถานที่สำหรับการกีฬาและพลศึกษา โดยมีสนามฟุตบอล จำนวน 1 แห่ง คือ สนามฟุตบอลอำเภอวาปีปทุม

3.2.10 ให้มีและบำรุงสวนสาธารณะ สวนสัตว์ และสถานที่พักผ่อน

3.2.11 ปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม และรักษาความสะอาดเรียบร้อย

3.2.12 เทศพาณิชย์

บริบทตลาดสดเทศบาลตำบลหนองแสง และบริบทเทศบาลตำบลหนองแสง อำเภอ วาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

1. บริบทตลาดสดเทศบาลตำบลหนองแสง

1.1 ข้อมูลทั่วไปตลาดสดเทศบาลตำบลหนองแสง ตลาดสดเทศบาลตำบลหนองแสง ก่อสร้างมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2514 สร้างเป็นอาคารหลังคามุงสังกะสี มีพื้นที่ประมาณ 3,400 ตารางเมตร ที่ตั้ง อยู่หมู่ที่ 1 ถนนกฤษมามินิต ตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ปัจจุบันมีผู้ประกอบการจำนวน 301 คน มีแท่นจำหน่ายสินค้าจำนวน 217 แท่ง ได้รับรางวัลชนะเลิศ การประกวดตลาดสดดีเด่นของจังหวัดมหาสารคาม ประจำปี พ.ศ. 2548 รางวัลชนะเลิศตลาดสดดีเด่นนำชื่อ ระดับ 5 ดาว ประจำปี พ.ศ. 2551 ของจังหวัดมหาสารคาม

1.2 การพัฒนาตลาดสดเทศบาลตำบลหนองแสง ตลาดสดเทศบาลตำบลหนองแสง ได้ดำเนินการพัฒนาตลาดสด เพื่อให้เป็นตลาดสดนำชื่อ โดยได้ดำเนินการพัฒนา มีรายละเอียด ดังนี้คือ

1.2.1 มีการล้างตลาดตามหลักการสุขาภิบาล สัปดาห์ละ 2 ครั้ง (วันจันทร์ – วันพฤหัสบดี)

1.2.2 มีจุดทดสอบสารปนเปื้อนที่เป็นอันตราย

1.2.3 มีป้ายบอกราคาที่ชัดเจน

1.2.4 มีที่รองรับมูลฝอยสาธารณะและมีฝาปิดมิดชิด อยู่ในสภาพดีเพียงพอ

1.2.5 มีเครื่องมือดับเพลิงตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร

1.2.6 มีตาชั่งกลางที่ได้มาตรฐาน

1.2.7 ผู้ประกอบอาหารแต่งกายสะอาด สวมหมวกและผ้ากันเปื้อน

1.2.8 มีการจัดกิจกรรมการออกกำลังกายสำหรับผู้ค้าและผู้ซื้อ

1.2.9 มีการทำความสะอาดตลาดเป็นประจำ

1.2.10 มีบ่อดักไขมัน และระบบบำบัดน้ำเสีย

1.2.11 มีระบบการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ซื้อ

1.2.12 มีป้ายให้ความรู้แก่ผู้บริโภคเรื่องอาหารปลอดภัย และการ
ประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย

1.3 การพัฒนาเป็นตลาดสดน่าซื้อ ตลาดสดน่าซื้อ หมายถึง ตลาดประเภทที่ 1 ที่มี
โครงสร้างมั่นคง แข็งแรง สะอาด ถูกสุขลักษณะมีการพัฒนาจนผ่านเกณฑ์ การพัฒนายกระดับ
ด้านสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม อย่างน้อยขั้นพื้นฐาน และผ่านเกณฑ์ด้านความปลอดภัยของอาหาร
และเกณฑ์ด้าน การคุ้มครองสุขภาพผู้บริโภค ซึ่งตลาดสด เป็นเพียงองค์ประกอบหนึ่งของห่วง
โซ่อาหารและ อยู่ในช่วงกลางของเส้นทาง สุขภาพดี แต่ตลาดสด เป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่ง
เปรียบ ได้ กับจุดศูนย์กลางรวบรวมอันตรายที่มาจากแหล่งผลิต การขนส่งและตัวพ่อค้าแม่ค้าที่
จำหน่าย สินค้าอาหารในตลาดสด เนื่องจากการปนเปื้อนสารเคมีที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ อาจ
เกิดขึ้นจากตัวผู้ค้าปลีกในตลาดสดเอง ที่คำนึงถึงเพียงการแข่งขันทางการค้า หรือ โดยรู้เท่า
ไม่ถึงการณ์จากสภาพวิถีการดำเนินชีวิต ของผู้คนในปัจจุบันนิยมบริโภคอาหาร นอกบ้าน ทั้ง
จากร้านค้าภัตตาคารที่ได้มาตรฐาน และจากร้าน ริมนนซึ่งเจ้าของผู้ประกอบการ กิจการร้าน
อาหารต่างซื้อวัตถุดิบจากตลาดสดเป็นส่วนใหญ่ผู้บริโภคจึง ไม่มีโอกาสที่จะล่วงรู้ถึงอันตราย ที่
ปนเปื้อนมากับอาหาร ได้ ดังนั้น กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข และหน่วยงานอื่นๆ ที่
เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและต่างประเทศ จึงร่วมมือกันพัฒนาตลาดสดทั่วประเทศ โดยใช้
ยุทธศาสตร์การบูรณาการองค์ความรู้เทคโนโลยี กฎเกณฑ์มาตรฐาน นโยบายทุกด้านที่
เกี่ยวข้อง มีการประสานภารกิจแผนงาน โครงการ เพื่อความมุ่งหวังเดียวกัน คือเพื่อกระตุ้น
ผู้ประกอบการตลาดสดที่เข้าร่วม โครงการ ให้เกิดการพัฒนาด้านสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม
ความปลอดภัย ความปลอดภัยของอาหาร และการคุ้มครองผู้บริโภคอย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริม
ให้เกิดความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการพัฒนาตลาดสดทั่วประเทศ และการรวมพลังสร้าง
สุขภาพอย่างต่อเนื่องเป็นเอกภาพ เพื่อสร้างกระแสความตื่นตัวแก่ประชาชนและผู้บริโภคใน
การสร้างสุขภาพ รู้จักเลือกจับจ่ายสินค้าในสถานที่ที่สะอาด ได้มาตรฐาน และซื้อสินค้าที่
ปลอดภัยได้คุณค่า

1.4 เกณฑ์การประเมินเป็นตลาดสดน่าซื้อ ตลาดแต่ละประเภทจะต้องผ่านเกณฑ์
การประเมินทั้งหมด 8 ด้าน ได้แก่

1.4.1 สุขลักษณะทั่วไปของตลาด

1.4.2 การจัดการขยะมูลฝอย

1.4.3 การจัดหา น้ำดื่ม น้ำใช้

1.4.4 การจัดการน้ำเสีย

- 1.4.5 การจัดการสิ่งปฏิกูล
- 1.4.6 การป้องกัน ควบคุมสัตว์และแมลงนำโรค
- 1.4.7 การบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม
- 1.4.8 ผู้ขายและผู้ช่วยขายของในตลาด

2. บริบทเทศบาลตำบลหนองแสง

2.1 ประวัติและความเป็นมาของเทศบาลตำบลหนองแสง มหาสารคาม เป็นมหามงคลนามที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 4) ทรงพระราชทานให้เป็นชื่อเมือง ครั้นทรงโปรดเกล้าฯ ตั้งเมืองเมื่อวันที่ 22 สิงหาคม พ.ศ. 2408 มีความหมายว่า “ถิ่นฐานที่อุดมสมบูรณ์ด้วยความดีงามทั้งปวง” มีการพบหลักฐานทางโบราณคดีที่สำคัญหลายแห่ง ถือเป็นเมืองแห่งโบราณคดีควรแก่การศึกษาซึ่งนักตั้งสมมุติฐานว่า “ตักศิลานครของภาคตะวันออกเฉียง” พ.ศ. 2422 พระเจริญราชเดช (ฮึง) เจ้าเมืองมหาสารคามควรเห็นว่า เมืองมหาสารคามทางทิศใต้ ห่างจากตัวเมืองมากกว่า 1,000 เส้น ควรจะเลือกชัยภูมิที่จะตั้งบ้านใดบ้านหนึ่งเป็นเมืองเพื่อความสะดวกแก่การปกครอง การตั้งเมืองในภาคอีสานสมัยก่อนนั้น พระเจ้ากรุงสยามทรงพระราชทานตั้งเมืองตามใบบอกขอของเมือง ซึ่งเป็นหัวเมืองเอกขึ้นตรงต่อกรุงเทพมหานครโดยตรง พระเจริญราชเดชพิจารณาแล้วคัดเลือก “บ้านนาเลาหรือ บ้านหนองนาเลา” เหมาะสมจะตั้งเป็นเมืองได้จึงทำใบบอกขอตั้งท้าว สุริยวงศ์ (บุญมี) ขึ้นเป็นเจ้าเมือง พระเจ้ากรุงสยามในขณะนั้น คือ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตามใบบอกขอตั้งบ้านนาเลาเป็นเมือง ทรงพระราชทานนามว่า “เมืองวาปีปทุม” และพระราชทานบรรดาศักดิ์เจ้าเมืองวาปีปทุมว่า “พระพิทักษ์นรากร” ซึ่งหมายความว่าให้พิทักษ์รักษาประชากรบ้านนาเลาซึ่งตั้งเป็นเมืองให้แล้ว แต่ตามสภาพบ้านนาเลาเป็นบ้านทุรกันดารฝืดเคือง หากไปตั้งบ้านเมืองตามใบบอกขอพระราชทาน และสารตราพระราชทานจะเป็นการลำบาก ดังนั้นพระพิทักษ์นรากร (ฮุ่น) เจ้าเมืองวาปีปทุมคนใหม่ พิจารณาสมควรตั้งบ้านเมืองที่บ้านหนองแสง เพราะมีชัยภูมิเหมาะสม มีห้วยและหนอง จึงพาราษฎรบุกป่ามาตั้งบ้านเรือนอยู่บริเวณริมหนอง ชำแฮด ด้านตะวันตกของหนองแสงใช้เป็นที่ว่าการเมืองวาปีปทุม หนึ่งหนองแสงและหนองคูเป็นหนองขุดหนองใหญ่มีมาแต่สมัยขอม

พ.ศ. 2542 ยกฐานะจากสุขาภิบาลตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. 2542 เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม พ.ศ. 2542 เป็น “เทศบาลตำบลหนองแสง”

2.2 สภาพทั่วไป

2.2.1 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน เทศบาลตำบลหนองแสง ตั้งอยู่บนพื้นที่ของตัวอำเภอวาปีปทุม และตั้งอยู่ในบางส่วนของตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ห่างจากจังหวัดมหาสารคาม ประมาณ 40 กิโลเมตร มีพื้นที่ 2.3129 ตร.ม.

2.2.2 การคมนาคม

- 1) ถนนในเขตเทศบาล มีทั้งหมด 43 สาย
- 2) การประปา อยู่ในความรับผิดชอบของการประปาส่วนภูมิภาคในเขตเทศบาลมีผู้ใช้ทั้งหมด จำนวน 1,327 หลังคา
- 3) ไฟฟ้า ไฟฟ้าที่ใช้ในเขตเทศบาลอยู่ในความรับผิดชอบของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จำนวนครัวเรือนที่ใช้ไฟฟ้าในเขตเทศบาล มีทั้งหมด 1,679 หลังคาเรือน
- 4) การสื่อสาร มีที่ทำกาโทรเลข จำนวน 1 แห่ง โทรศัพท์จำนวน 800 ครัวเรือน

2.2.3 ด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ แหล่งน้ำ แหล่งน้ำในเขตเทศบาล มีจำนวน 5 แห่ง ดังต่อไปนี้ หนองแสง หนองคู หนองแคน หนองชำแฮด อ่างเก็บน้ำห้วยจอกขวาง

2.2.4 ด้านเศรษฐกิจ

- 1) โครงสร้างทางเศรษฐกิจ รายได้ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย รับจ้าง ประชากรมีรายได้ประมาณ 6,000 บาท/คน/เดือน
- 2) การเกษตรกรรม การประกอบการเกษตร คือ การปลูกข้าว และผักต่างๆ การเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ โค กระบือ สุกร เป็ด และไก่
- 3) การปศุสัตว์ การประกอบการของปศุสัตว์ ประกอบด้วย เลี้ยงโค กระบือ สุกร ไก่ เป็ด

2.2.5 ด้านสังคม

- 1) ชุมชน เทศบาลมีการจัดตั้งชุมชน จำนวน 7 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนเทศบาลเหนือ ชุมชนเมืองวาปีปทุม ชุมชนลำโรง ชุมชนหลักเมือง ชุมชนหนองคู ชุมชนโสมนัส และชุมชนขวัญปทุม
- 2) ศาสนา ผู้ที่นับถือศาสนาพุทธในเขตเทศบาลร้อยละ 95 ผู้ที่นับถือศาสนาคริสต์ในเขตเทศบาล ร้อยละ 5
- 3) วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นที่สำคัญ ประเพณีงานออนซอนกลองยาว ประเพณีงานลอยกระทง ประเพณีสงกรานต์

4) การศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน 1 แห่ง โรงเรียนอนุบาล 1 แห่ง
โรงเรียนประถมศึกษา 1 แห่ง โรงเรียนมัธยมศึกษา 1 แห่ง

2.2.6 ด้านการเมือง การบริหาร โครงสร้างและบุคลากรในการบริหารงานของ
เทศบาลตำบลหนองแสง ประกอบด้วย นายกเทศมนตรีจำนวน 1 คน รองนายกเทศมนตรี
จำนวน 2 คน และมีสมาชิกสภาเทศบาลจำนวน 12 คน และแบ่งส่วนราชการออกเป็น 6 กอง
ได้แก่

1) สำนักปลัดเทศบาล ประกอบด้วย ฝ่ายบริหารงานทั่วไป งานการ
เจ้าหน้าที่ งานธุรการ ฝ่ายปกครอง งานทะเบียนราษฎร งานรักษาความสงบเรียบร้อยและมั่นคง
ฝ่ายวิชาการและแผน งานแผนและงบประมาณ งานประชาสัมพันธ์ งานการศึกษา

2) กองคลัง ประกอบด้วย ฝ่ายบริหารงานคลังงานการเงินและบัญชี ฝ่ายพัฒนา
รายได้ งานผลประโยชน์ ฝ่ายแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน งานแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน

3) กองช่าง ประกอบด้วย ฝ่ายการโยธางานสาธารณูปโภค งานสวนสาธารณะ
งานไฟฟ้าสาธารณะ ฝ่ายแบบแผนและก่อสร้าง งานวิศวกรรม งานสถาปัตยกรรม งานผังเมือง

4) กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย ฝ่ายบริหารสาธารณสุข
งานสุขาภิบาลและอนามัยและสิ่งแวดล้อม งานรักษาความสะอาด ฝ่ายบริการส่งเสริมการ
อนามัย งานส่งเสริมสุขภาพ งานป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ งานสัตว์แพทย์

5) กองสวัสดิการสังคม ประกอบด้วย ฝ่ายพัฒนาชุมชน งานพัฒนาชุมชน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

รุจิรา วิไลรัตน์ (2545 : 67 – 68) ได้ศึกษา บทบาทของเทศบาล ที่มีต่อการบริหาร
จัดการตลาดสดในเขตเทศบาลเมืองพะเยา ผลการศึกษา สรุปได้ดังนี้

1. บทบาทของเทศบาล ที่มีต่อการบริหารจัดการตลาดสดในเขตเทศบาลเมือง
พะเยา โดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านความปลอดภัยอาหาร ด้านการมี
ส่วนร่วมของผู้ซื้อและผู้ขาย ด้านการจัดการสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค
และด้านสุขลักษณะทั่วไป ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบ พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อ
เดือนและสถานภาพที่เกี่ยวข้องแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการตลาดสดในเขต
เทศบาลเมืองพะเยา ไม่แตกต่างกัน

3. สำหรับข้อเสนอแนะ ประชาชนได้ให้ข้อเสนอแนะ เช่น ในเรื่องของการแยก
ขยะก่อนทิ้ง ควรห้ามทิ้งขยะลงสู่รางระบายน้ำ เพื่อให้ น้ำได้ระบายได้สะดวก และเจ้าหน้าที่

เทศบาล ควรห้ามไม่ให้มีการวางสินค้ารูกำทางเท้า เพื่อให้ผู้ซื้อสินค้า ได้รับความสะดวกในการซื้อสินค้า

เฉลิมชาติ แจ่มจรรยา (2546 : 80) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาตลาดสดเทศบาลตำบลยางตลาด อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษา พบว่า

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาตลาดสดเทศบาลตำบลยางตลาด อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านความปลอดภัยของอาหาร ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ซื้อและผู้ขาย ด้านภาพลักษณ์ของตลาดสด ด้านการจัดการสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม และด้านสุขลักษณะทั่วไปของตลาดสดและอาหาร

2. ผลการเปรียบเทียบ พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือนที่ และสถานภาพที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของเทศบาล ในการพัฒนาตลาดสดเทศบาลตำบลยางตลาด อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ ไม่แตกต่างกัน

3. สำหรับข้อเสนอแนะ พบว่า ประชาชนได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรมีการบริหารจัดการการสิ่งแวดล้อมภายในตลาดสด เช่น ควรจำกัดขยะให้ถูกสุขลักษณะ ควรกำจัดสัตว์และพาหะนำโรค ควรทำความสะอาดแฉ่งลอยในทุกสัปดาห์

ทัศนัย ประจวบมอญ (2546 : 76 - 77) ได้ศึกษาบทบาทของเทศบาล ที่มีต่อการบริหารจัดการตลาดสดในเขตเทศบาลนครขอนแก่น ผลการศึกษา พบว่า

1. บทบาทของเทศบาล ที่มีต่อการบริหารจัดการตลาดสดในเขตเทศบาลนครขอนแก่น โดยรวมและเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านความปลอดภัยของอาหาร ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ซื้อและผู้ขาย ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค ด้านภาพลักษณ์ของตลาดสด ด้านการจัดการสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม และด้านสุขลักษณะทั่วไปของตลาดสดและอาหาร

2. ผลการเปรียบเทียบ พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือนที่ และสถานภาพที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของเทศบาลในการบริหารจัดการตลาดสดในเขตเทศบาลนครขอนแก่น ไม่แตกต่างกัน

3. สำหรับข้อเสนอแนะ เช่น การปรับปรุงยกระดับมาตรฐานการสุขาภิบาลตลาดสด ควรจัดทำในรูปแบบคณะกรรมการ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ประกอบการ ในตลาดสด ผู้ซื้อสินค้า เป็นต้น

ระพีศักดิ์ มาลัยรุ่งสกุล (2546 : 69 - 70) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของเทศบาลนครลำปาง ในการบริหารจัดการตลาดสดให้ได้มาตรฐาน ผลการศึกษา พบว่า

1. บทบาทของเทศบาลนครลำปาง ในการบริหารจัดการตลาดสดให้ได้มาตรฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านความปลอดภัยของอาหาร ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค ด้าน

การจัดการสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม ด้านภาพลักษณ์ของตลาดสด ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ซื้อและผู้ขาย และด้านสุขลักษณะทั่วไปของตลาดสดและอาหาร

2. ผลการเปรียบเทียบ พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือนที่ และสถานภาพตามบทบาทที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมภายในตลาดนัดจตุจักร ไม่แตกต่างกัน

4. สำหรับความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับตลาดสด ได้แก่ หน่วยงานของรัฐ เจ้าของตลาดสด ผู้ประกอบการค้า และประชาชนในการนำมาตรการทางกฎหมายมาใช้อย่างจริงจัง และควรร่วมกลุ่มเป็นเครือข่ายรูปแบบสมาคม ชมรมตลาดสด และใช้สิทธิในการเรียกร้องให้มีการปรับปรุงตลาดสด โดยใช้กระบวนการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ความสะดวกทัศนคติ และจิตสำนึกรับผิดชอบร่วมกัน เป็นต้น

สรารุช รัตนยานนท์ (2546 : 70-72) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมภายในตลาดนัดจตุจักร ผลการศึกษา พบว่า

1. ความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมภายในตลาดนัดจตุจักร โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านความปลอดภัยของอาหาร ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค ด้านการจัดการสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ซื้อและผู้ขาย และด้านสุขลักษณะทั่วไปเกี่ยวกับตลาดสดและอาหาร

2. ผลการเปรียบเทียบ พบว่า ผู้ประกอบการที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมภายในตลาดนัดจตุจักร ไม่แตกต่างกัน

3. สำหรับข้อเสนอแนะ ผู้ประกอบการได้ให้ข้อเสนอแนะ เช่น ด้านการจัดการสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานเขตจตุจักร ควรมีล้างทำความสะอาดตลาดสดทุก 3 วัน และควรมีการกำจัดหนูและแมลงสาบภายในตลาดสดด้วย

วิไลรัตน์ เสียมภักดี (2548 : 52-55) ได้ศึกษา บทบาทของเทศบาล ในการพัฒนาตลาดสดในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษา พบว่า

1. บทบาทของเทศบาล ในการพัฒนาตลาดสดในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านสุขลักษณะทั่วไปของตลาดและอาหาร ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค ด้านภาพลักษณ์ของตลาด ด้านการจัดการสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ค้าและผู้ซื้อ และหน่วยงานภาครัฐ และด้านความปลอดภัยของอาหาร ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบ พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และสถานภาพตามที่เกี่ยวข้องแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของเทศบาลในการส่งเสริมและพัฒนาตลาดสด ในเทศบาลตำบลเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. สำหรับข้อเสนอแนะ ประชาชนได้ให้ข้อเสนอแนะ เช่น เจ้าหน้าที่เทศบาลนคร เชียงใหม่ ควรเข้ามากำกับดูแลอย่างจริงจังรวมทั้งเร่งสร้างจิตสำนึก และความตระหนักให้แก่ผู้ค้าขายสินค้า โดยการให้ความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติ และควรประสานความร่วมมือกับเจ้าของตลาดในการพัฒนาตลาดให้มีความสะอาด ถูกสุขลักษณะ ปลอดภัย และน่าซื้อ เป็นต้น

ศกุนา ชรรรมสาคร (2548 : 91 - 93) ได้ศึกษา บทบาทของเทศบาลในการส่งเสริมและพัฒนาตลาดสด ในตำบลเกาะคา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ผลการศึกษาสรุปสาระได้ดังนี้

1. บทบาทของเทศบาลในการส่งเสริมและพัฒนาตลาดสด ในตำบลเกาะคา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง โดยรวมและเป็นรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านสุขลักษณะทั่วไป ด้านภาพลักษณ์ของตลาด ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค ด้านการจัดการสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ค้าและผู้ซื้อ และด้านความปลอดภัยของอาหาร ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบ พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และสถานภาพที่เกี่ยวข้องแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของเทศบาลในการส่งเสริมและพัฒนาตลาดสด ในตำบลเกาะคา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมภายในตลาดสดเกาะคา เช่น ผู้ขายและผู้ซื้อควรมีการปรับปรุง สุขลักษณะทั่วไปของตลาด ขยะมูลฝอย น้ำดื่ม น้ำใช้ น้ำเสีย สิ่งปฏิกูล สัตว์และแมลงพาหะนำโรค การทำความสะอาด

ประภาส กิจจินดาโอภาส (2550 : 82 - 88) ได้ศึกษาความพึงพอใจของสมาชิกชมรมตลาดสดเทศบาลตำบลหนองแสงต่อการให้บริการตลาดสดของเทศบาลตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม จากผลการวิจัยพบว่า

1. ความพึงพอใจต่อการให้บริการตลาดสดของเทศบาลตำบลหนองแสง มีจำนวนโดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านข้อมูลทั่วไป ด้านความสะดวกที่ได้รับ ด้านคุณภาพของการบริการ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการและด้านระยะเวลาในการให้บริการ

2. ผลการเปรียบเทียบ พบว่า สมาชิกชมรมตลาดสดที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีความพึงพอใจต่อการให้บริการตลาดสดของเทศบาลตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะในการบริการตลาดสดเทศบาลตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม เช่น ควรขยายพื้นที่ลานจอดรถ ควรปรับปรุงหลังคาตลาดสดให้สูงขึ้น ควรจัดให้มีห้องน้ำสะอาดอยู่ใกล้ตลาดสดมากขึ้น ควรเพิ่มรถบริการขนขยะในตลาดสด ควรเพิ่มเจ้าหน้าที่ดูแลความสะอาดในตลาดสด เป็นต้น

สักรินทร์ ภูกิจเงิน (2551 : 77 - 78) ได้ศึกษา ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการตลาดสดเทศบาลตำบลมลาไสย อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า

1. ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการตลาดสดเทศบาลตำบลมลาไสย อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและเป็นรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านสุขลักษณะทั่วไปของอาหารและสิ่งแวดล้อม ด้านการจัดการสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม ด้านโครงสร้างของตลาด ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ค้าและผู้ซื้อ และด้านความปลอดภัยของอาหาร ตามลำดับ

2. ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ต่อเดือน และสถานภาพที่เกี่ยวข้องแตกต่างกัน มีความความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการตลาดสดเทศบาลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. สำหรับข้อเสนอแนะแนว ประชาชนได้ให้ข้อเสนอแนะ เช่น เจ้าหน้าที่เทศบาล ควรมีการควบคุมกำกับดูแลการปฏิบัติของทั้งเจ้าของตลาดและผู้ค้าขายให้เป็นไปตามเทศบัญญัติอย่างจริงจัง เช่น การกำกับดูแลในเรื่องการจัดการขยะ น้ำเสีย การวางจำหน่ายสินค้าบนทางเดินและการต่อเติมแผงจำหน่ายสินค้า เป็นต้น

สุรีย์วัลย์ สารินุตร (2551 : 70 - 71) ได้ศึกษา ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการตลาดสดเทศบาลตำบลทุ่งเสลี่ยม อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ผลการศึกษาพบว่า

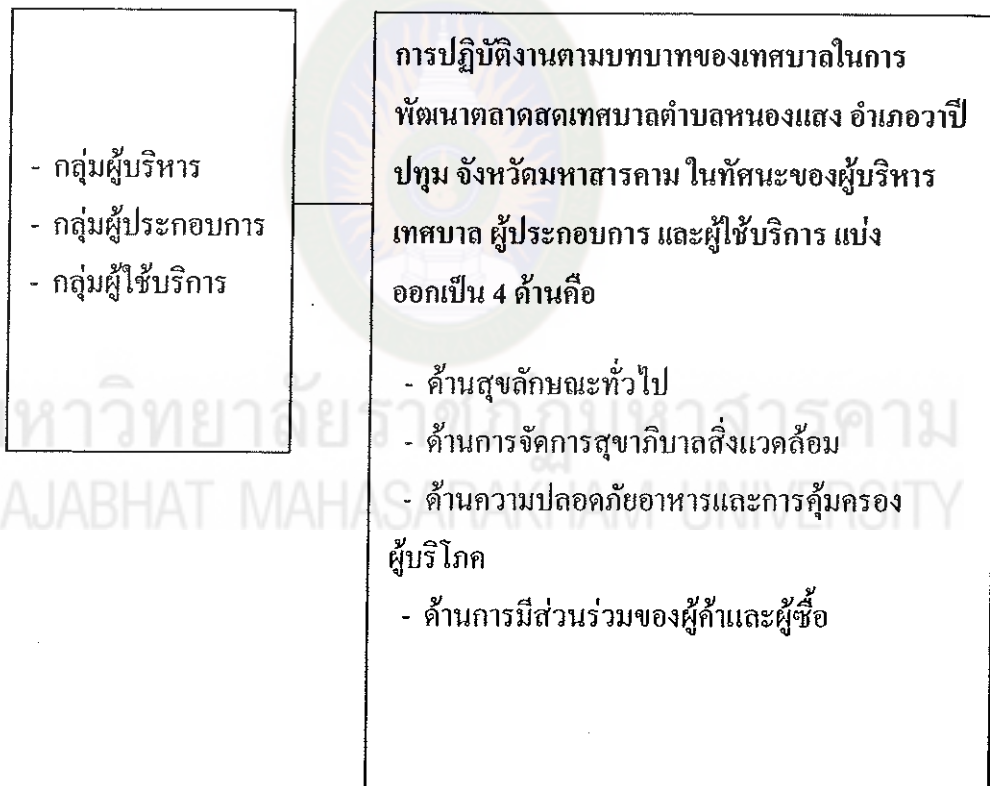
1. ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการตลาดสดเทศบาลตำบลทุ่งเสลี่ยม อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ด้านสุขลักษณะทั่วไป ด้านโครงสร้างของตลาด ด้านการจัดการสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ค้าและผู้ซื้อ และด้านความปลอดภัยของอาหาร ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบ พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ต่อเดือน และสถานภาพที่เกี่ยวข้องแตกต่างกัน มีความความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการตลาดสดเทศบาลตำบลทุ่งเสลี่ยม อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. สำหรับข้อเสนอแนะแนว ประชาชนได้ให้ข้อเสนอแนะ เช่น ประชาชนต้องการให้เทศบาล ใส่ใจกับอาหาร สภาพแวดล้อม และอาคารสถานที่ให้มีความปลอดภัย เพื่อเป็นการคุ้มครองสุขภาพของประชาชน

กรอบแนวคิดการศึกษา

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาได้นำแนวคิด ทฤษฎี ดังกล่าวมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษา การปฏิบัติงานตามบทบาทของเทศบาลในการพัฒนาตลาดสดเทศบาลตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยกำหนดตัวแปรที่จะศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานตัวชี้วัดการประกวดตลาดดีมีมาตรฐาน จำนวน 4 ด้าน ดังนี้

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดการศึกษา